

WYNIKI

badania diagnostycznego Gminy Orla na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Orla na lata 2026-2035

1. Informacje o badaniu

Badanie przeprowadzono przy użyciu internetowego kwestionariusza ankiety (ankieta on-line) oraz w formie drukowanej (ankiety wypełniane samodzielnie przez badanych). Zrealizowano łącznie 172 ankiety.

Badanie było anonimowe, kwestionariusz zawierał 11 pytań merytorycznych.

W badaniu uczestniczyło 156 mieszkańców Gminy Orla i 16 mieszkańców innych gmin. Raport przedstawia wyniki badań tylko mieszkańców Gminy Orla. W badanej próbie mieszkańców znaleźli się reprezentanci wielu grup społecznych: przedsiębiorców, rolników, samorządów, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, sektora prywatnego, także emeryci/ renciści i studenci/ uczniowie.

Tabela 1. Cechy demograficzne badanych

Płeć	%	Liczba odp.
Kobieta	66%	113
Mężczyzna	34%	59
Wiek	%	Liczba odp.
Poniżej 18 lat	1%	1
18 - 25 lat	9%	15
26 - 35 lat	16%	27
36 - 45 lat	19%	32
46 - 55 lat	24%	42
56 - 65 lat	18%	31
Powyżej 65 lat	14%	24

Źródło: badania własne.

Tabela 2. Badani wg poziomu wykształcenia

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Podstawowe lub niższe	1%	1
Gimnazjalne	1%	2
Zasadnicze/ branżowe zawodowe	8%	14
Średnie (matura)	28%	49
Wyższe	62%	106

Źródło: badania własne.

Tabela 3. Badani wg statusu zawodowego

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Bezrobotny	0%	0
Nieaktywny zawodowo	2%	3
Pracownik w sektorze prywatnym	17%	29
Pracodawca/ właściciel	4%	7
Przedsiębiorca	3%	6
Rolnik	9%	15
Pracownik w samorządzie	14%	24

Pracownik innej instytucji publicznej	21%	36
Pracownik organizacji pozarządowej	2%	4
Emeryt/ rencista	19%	32
Uczeń/ student	3%	6
Inny status	6%	10

Źródło: badania własne.

Tabela 4. Badani wg miejsca zamieszkania

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Gmina Orla – miejscowość Orla	33%	56
Gmina Orla – inne miejscowości	51%	88
Gmina Orla – osoba czasowo zamieszkująca gminę	7%	12
Inna gmina	9%	16

Źródło: badania własne.

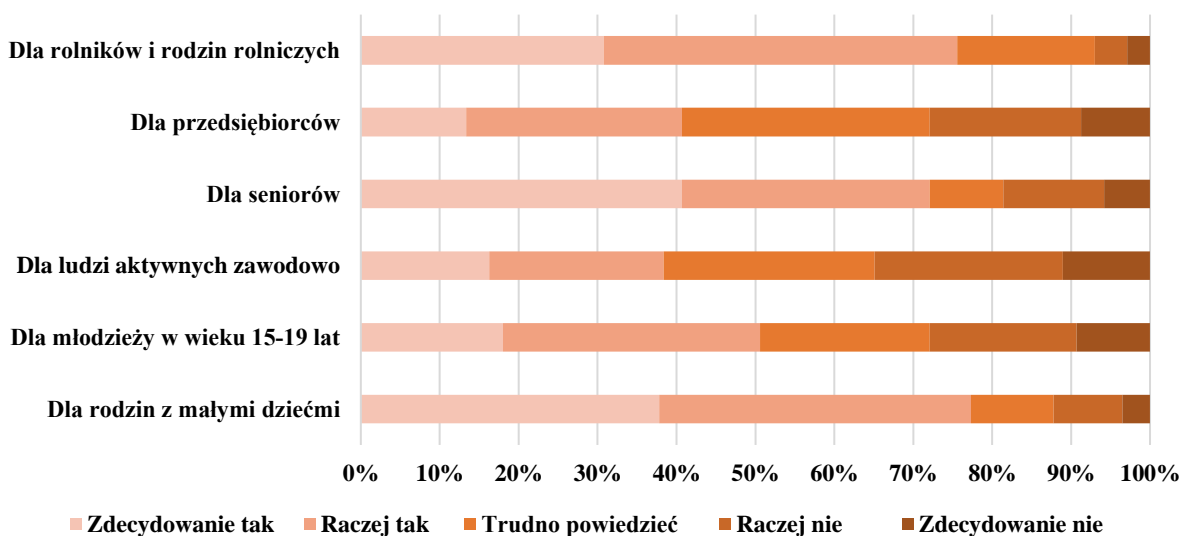
2. Wyniki badań

2.1. Ogólna ocena jakości życia

W pierwszej części ankiety badanych zapytano o ocenę czy Gmina Orla, jest dobrym miejscem do życia dla różnych grup mieszkańców.

Nie odnotowano istotnych różnic w zależności od płci mieszkańców.

Rysunek 1. Pytanie 1: Czy wg Pana(i) Gmina Orla, jest dobrym miejscem do życia dla poniższych grup osób?

Źródło: badania własne.

Ankietowani generalnie oceniali Gminę pozytywnie, zwłaszcza dla rodzin z małymi dziećmi (w sumie 78% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), dla rolników i rodzin rolniczych (76% pozytywnych odpowiedzi) oraz dla seniorów (72% pozytywnych odpowiedzi).

Najslabiej oceniono Gminę pod względem jakości życia dla ludzi aktywnych zawodowo (w sumie 35% odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”) oraz przedsiębiorców (28% negatywnych odpowiedzi).

W przypadku młodzieży w wieku 15-19 lat 50% odpowiedzi było pozytywnych, jednakże negatywne wyniosły 28%. Warto zaznaczyć że badani w wieku do 25 roku życia oceniają Gminę słabiej w kontekście życia młodzieży w wieku 15-19 lat, przedsiębiorców oraz rolników i ich rodzin.

Następnie ankietowanych zapytano na jakich terenach podejmują dane czynności życia codziennego.

Tabela 5. Pytanie 2: Czy poniższe aktywności podejmuje Pan/Pani w Gminie Orla, czy poza nią?

Odpowiedź	Głównie na terenie Gminy Orla	Głównie na terenie miasta Białystok i okolic	Głównie na terenie miasta Bielsk Podlaski i okolic	Głównie na terenie miasta Hajnówka i okolic	Głównie na terenie innych gmin	nie dotyczy
Pracuję	42%	5%	26%	3%	8%	17%
Robię zakupy	27%	3%	62%	2%	2%	3%
Korzystam z dostępnych usług (np. fryzjer, kosmetyczka, mechanik)	19%	8%	55%	5%	3%	9%
Uczęszczam na zajęcia edukacyjne, artystyczne, sportowe	23%	4%	26%	2%	4%	41%
Moje dzieci uczęszczają na zajęcia edukacyjne, artystyczne, sportowe	20%	1%	19%	3%	3%	53%
Korzystam z oferty kulturalnej	47%	8%	23%	3%	4%	15%
Korzystam z oferty rekreacyjno-sportowej	28%	4%	23%	2%	3%	40%
Okres urlopowy spędzam	40%	1%	4%	1%	25%	28%

Źródło: badania własne.

Generalnie większość aktywności podejmowana jest na terenie Gminy Orla lub na terenie miasta Bielsk Podlaski i okolic. Wyjątkiem jest spędzanie okresu urlopowego – 25% badanych spędza ten czas na terenie innych gmin, niezaproponowanych w ankiecie (jednakże głównym miejscem jest nadal Gmina Orla – 40% odpowiedzi).

Na terenie Gminy Orla większość mieszkańców podejmuje głównie aktywności takie jak:

- korzystanie z oferty kulturalnej – 47% (druga pozycja - 23% na terenie Bielska Podlaskiego i okolic),
- praca zawodowa – 42% (druga pozycja - 26% na terenie Bielska Podlaskiego i okolic).

Natomiast na terenie Bielska Podlaskiego i okolic mieszkańcy podejmują głównie takie aktywności jak:

- robienie zakupów – 62% (druga pozycja - 27% na terenie Gminy Orla),
- korzystanie z dostępnych usług, takich jak np. fryzjer, kosmetyczka, mechanik) – 55% (druga pozycja - 19% na terenie Gminy Orla).

W przypadku uczęszczania na zajęcia edukacyjne, artystyczne, sportowe przez mieszkańców oraz ich dzieci wyniki są zbliżone między Gminą Orla i Bielskiem Podlaskim. Podobnie w przypadku korzystania z oferty rekreacyjno-sportowej.

Następnie badanych zapytano o ocenę warunków życia pod względem wymienionych czynników.

Tabela 6. Pytanie 3: Jak ocenia Pan (i) warunki życia w Gminie Orla pod względem poniższych czynników?

Odpowiedź	Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Trudno powiedzieć	Raczej źle	Zdecydowanie źle
Możliwości rozwoju przedsiębiorczości	9%	19%	42%	20%	10%
Dostęp do miejsc pracy	5%	12%	20%	36%	26%
Możliwości rozwoju agroturystyki	23%	47%	21%	7%	2%
Rozwój rolnictwa	17%	45%	23%	14%	2%
Dostępność bazy noclegowej	9%	29%	30%	19%	13%
Dostępność usług gastronomicznych	6%	16%	18%	35%	24%
Dostęp do podstawowych usług np. sklep, fryzjer, kwaciarnia, itp.	10%	38%	20%	26%	6%
Ogólny poziom bezpieczeństwa	38%	49%	8%	3%	1%
Jakość i stan dróg	15%	43%	9%	22%	12%
Transport publiczny i połączenia z ośrodkami powiatowymi	10%	30%	14%	26%	20%
Infrastruktura piesza i rowerowa (chodniki, ścieżki, przejścia)	16%	35%	12%	26%	10%
Czystość przestrzeni publicznych i utrzymanie zieleni	34%	51%	8%	6%	2%
Gospodarka odpadami (segregacja, PSZOK, częstotliwość odbiorów)	22%	49%	14%	13%	3%
Jakość powietrza	50%	36%	9%	3%	1%
Jakość wody pitnej	52%	36%	8%	4%	1%
Dostęp do sieci kanalizacyjnej	26%	19%	18%	22%	15%
Dostęp i jakość Internetu	19%	35%	13%	20%	12%
Zasięg sieci komórkowych	12%	31%	13%	31%	12%
Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	12%	31%	24%	22%	11%
Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej	6%	10%	22%	34%	28%
Dostęp do opieki nad dziećmi (żłobek, przedszkole, opieka popołudniowa)	13%	30%	35%	15%	8%
Oferta dla seniorów (opiekunczą, aktywizacyjną, usługi sąsiedzkie)	17%	29%	32%	17%	5%
Infrastruktura sportowo-rekreacyjna (boiska, place zabaw, siłownie plenerowe)	31%	44%	15%	8%	2%
Oferta kulturalna i biblioteczna (wydarzenia, zajęcia, dostępność)	31%	30%	23%	13%	2%
Jakość edukacji w szkole podstawowej	23%	28%	35%	11%	3%
Obsługa mieszkańców przez Urząd Gminy	41%	27%	22%	7%	3%
Ład przestrzenny i estetyka zabudowy	28%	46%	16%	8%	2%
Tereny zielone i ochrona przyrody	40%	45%	9%	4%	2%
Bezpieczeństwo ruchu drogowego (oświetlenie, prędkość, przejścia)	24%	40%	14%	19%	4%
Warunki mieszkaniowe - dostępność działek/mieszkań	13%	27%	37%	20%	3%

Wsparcie dla osób w trudnej sytuacji (pomoc społeczna, programy osłonowe)	18%	28%	38%	12%	4%
Życzliwość i pomoc sąsiedzka	23%	44%	22%	9%	2%

Źródło: badania własne.

Poniżej zaprezentowano analizę czynników ocenianych najbardziej negatywnie oraz najbardziej pozytywnie.

Gminę Orla oceniono negatywnie pod względem:

- dostępu do miejsc pracy – 62% (suma odpowiedzi „raczej źle” i „zdecydowanie źle”),
- dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej – 62%,
- dostępności usług gastronomicznych – 59%.

Mieszkańcy wypowiedzieli się pozytywnie na temat:

- jakości wody pitnej – 88% (suma odpowiedzi „raczej dobrze” i „zdecydowanie dobrze”),
- ogólnego poziomu bezpieczeństwa – 87%,
- jakości powietrza – 86%,
- czystości przestrzeni publicznych i utrzymania zieleni – 85%,
- terenów zielonych i ochrony przyrody – 85%,
- infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, place zabaw, siłownie plenerowe) – 75%,
- ładu przestrzennego i estetyki zabudowy – 74%,
- gospodarki odpadami (segregacja, PSZOK, częstotliwość odbiorów) – 71%,
- możliwości rozwoju agroturystyki – 70%,
- obsługi mieszkańców przez urząd gminy – 68%,
- życzliwości i pomocy sąsiedzka – 67%,
- bezpieczeństwa ruchu drogowego (oświetlenie, prędkość, przejścia) – 64%,
- rozwoju rolnictwa – 62%,
- oferty kulturalnej i bibliotecznej (wydarzenia, zajęcia, dostępność) – 61%.

Odpowiedzi przeanalizowano także pod względem miejsca zamieszkania. Mieszkańcy innych miejscowości niż Orla oceniają gminę gorzej pod względem:

- infrastruktury pieszej i rowerowej (chodniki, ścieżki, przejścia) – 48% negatywnych odpowiedzi w porównaniu do 70% pozytywnych odpowiedzi wśród mieszkańców konkretnie Orli,
- dostępu do sieci kanalizacyjnej – 54% negatywnych odpowiedzi w porównaniu do 77% pozytywnych.

Mieszkańców zapytano o cechy, z którymi chcieliby, aby Gmina Orla była kojarzona w przyszłości. Badani mogli zaznaczyć nie więcej niż 5 odpowiedzi.

Najczęściej wskazywane odpowiedzi to gmina przyjazna dla mieszkańców – 60%, atrakcyjna dla turystów – 40%, wielokulturowa – 22% oraz przedsiębiorcza – 21%.

Tabela 7. Pytanie 4: Proszę zaznaczyć z czym chcieliby Państwo, aby utożsamiano gminę Orla w roku 2035?

Odpowiedź	%
z gminą atrakcyjną dla turystów	40%

z gminą przedsiębiorczą	21%
z gminą przyjazną dla mieszkańców	60%
z gminą ekologiczną	11%
z gminą wielokulturową	22%
Inne, jakie?	3%

Źródło: badania własne.

2.2. Kluczowe problemy dla przyszłości Gminy Orla

Następne pytanie dotyczyło problemów mogących stanowić zagrożenie dla rozwoju terenu. Poproszono badanych o wybór z listy tych zjawisk, postrzeganych jako kluczowe problemy dla przyszłości Gminy Orla. Badani mogli zaznaczyć nie więcej niż 5 odpowiedzi.

Tabela 8. Pytanie 5: Które z poniższych zjawisk postrzega Pan(i) jako kluczowe problemy dla przyszłości Gminy?

Lp.	Odpowiedź	%
1.	Mała liczba atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych	56%
2.	Emigracja młodych	49%
3.	Niski poziom zarobków	33%
4.	Rosnąca liczba seniorów i osób z niepełnosprawnościami	33%
5.	Zagrożenie konfliktem hybrydowym lub zbrojnym z Rosją/Białorusią	26%
6.	Słaby dostęp do opieki zdrowotnej	24%
7.	Spadek opłacalności działalności rolniczej	24%
8.	Mała liczba atrakcji turystycznych	19%
9.	Zagrożenie falą uchodźców	17%
10.	Słaba oferta komunikacji zbiorowej	17%
11.	Utrudniony dostęp do szybkiego Internetu	16%
12.	Brak następców do pracy w rolnictwie	14%
13.	Słaby rozwój turystyki	14%
14.	Słaba oferta kulturalna dla młodzieży w wieku ponad 15 lat	13%
15.	Niski poziom zaufania między ludźmi	12%
16.	Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	10%
17.	Niski poziom edukacji w lokalnych szkołach	8%
18.	Niska dostępność mieszkań/ domów do zamieszkania	8%
19.	Niski poziom integracji i współpracy pomiędzy grupami mieszkańców, instytucji, biznesem	7%
20.	Słaba oferta kulturalna dla dzieci do 15 lat	6%
21.	Słaba oferta sportowo-rekreacyjna	6%
22.	Zanieczyszczenie powietrza: pył i odory	5%
23.	Ekstremalne zjawiska pogodowe np. wysoka temperatura, susze, ulewy, powódzie, huragany	5%
24.	Niski poziom gospodarki odpadami	4%
25.	Mała liczba liderów społecznych	3%
26.	Niska dostępność działek pod budownictwo indywidualne	3%

Źródło: badania własne.

Najczęściej wskazywanym zjawiskiem była mała liczba atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych (56%). Wśród podobnych problemów – dotyczących możliwości zawodowych i finansów

często wybierano niski poziom zarobków (33%) oraz spadek opłacalności działalności rolniczej (24%).

Inne często wskazywane problemy dotyczyły demografii: emigracja młodych (49%) oraz rosnąca liczba seniorów i osób z niepełnosprawnościami (33%).

Poza tym wskazano zagrożenie konfliktem hybrydowym lub zbrojnym z Rosją/Białorusią (26%) i słaby dostęp do opieki zdrowotnej (24%).

2.3. Co się mieszkańcom podoba i nie podoba w Gminie

Badani mogli udzielić odpowiedzi na pytanie otwarte o pozytywne cechy terenu Gminy Orla. Otrzymano 134 odpowiedzi, zawierających 142 zalety. Tabela zawiera te najczęściej zgłaszane, ujęte w kategorii.

Tabela 7. Pytanie 5: Proszę napisać co Panu (i) najbardziej podoba się w Gminie Orla?

Lp.	Odpowiedzi	Liczba wskazanych zalet [szt.]	Procent wskazanych problemów
1.	Wielokulturowość, tradycja, cisza i spokój, przyroda, czystość i bezpieczeństwo	73	51%
2.	Rozwój gminy, zagospodarowanie terenu (m.in. centrum Orli, place zabaw, park) i dostępność najpotrzebniejszych usług	45	32%
3.	Oferta kulturalna	20	14%
4.	Obsługa przez pracowników gminy	4	3%

Źródło: badania własne.

Ponad połowa mieszkańców wskazała różnorodne cechy gminy zawierające się w grupie dotyczącej głównie wielokulturowości, tradycji, ciszy i spokoju, przyrody, czystości i bezpieczeństwa (51% odpowiedzi). Ponadto 32% badanych wskazało różne kwestie dotyczące rozwoju gminy, zagospodarowania terenu i dostępności usług. Pozostałe ujęto w tabeli.

Poniżej zaprezentowano wybrane pojedyncze odpowiedzi na pytanie. Cytaty zostały skorygowane pod względem interpunkcyjnym i ortograficznym, oddają w pełni treść merytoryczną.

„W gminie najbardziej mi się podoba rewitalizacja przestrzeni publicznej i jej dostosowanie do aktualnych, nowoczesnych trendów. Przestrzeń publiczna wyglądająca na nowoczesną.”

„Wartością naszej gminy jest jej nieskażona przyroda, piękno, cisza i spokój.”

„Przedsiębiorczość, pozyskiwanie pieniędzy na inwestycje i tempo ich realizacji. O remontach dróg nie wspominając. Nikt nie uprawia tu propagandy sukcesu a działa i realizuje postanowienia i inwestycje.”

„Najbardziej podoba mi się spokojna, przyjazna atmosfera oraz bliskość natury i bogata różnorodność kulturowa, która tworzy wyjątkowy charakter Gminy Orla.”

„Wielokulturowość, możliwość poznawania obyczajów i kultury poprzez zespoły, szczególnie kultywujące tutejszą naszą kulturę (po swojemu) i dawną tradycję. Brak wszędobylskiej urbanizacji, dużych fabryk i zadymienia, cisza.”

„Spokój panujący w miejscowościach położonych na terenie gminy Orla. Poprawa jakości dróg gminnych i innych, natomiast w samej Orli asfaltowanie ulic, dbanie o czystość w gminie, kultura obsługi klienta przez wójta Gminy i pracowników Gminy Orla, nieduży co prawda ale w jakimś stopniu rozwój agroturystyki, działalność organizacji pozarządowych w Orli oraz w miejscowościach położonych na terenie gminy, organizowanie różnych imprez kulturalnych przez Gminny Ośrodek Kultury w Orli, organizowanie różnorodnych warsztatów nawiązujących do regionalnych tradycji rękodzielniczych, kulinarnych itp., życzliwość mieszkańców gminy do siebie i turystów, opieka nad seniorami poprzez stworzenie Domu Dziennego Pobytu, budowa zalewu, który będzie miejscem rekreacji dla mieszkańców nie tylko Gminy Orla ale także sąsiednich Gmin.”

Mieszkańcy mogli wymienić także problemy, nieuwzględnione w pytaniu piątym, poprzez udzielenie odpowiedzi na pytanie otwarte. Otrzymano 136 odpowiedzi, zawierających 177 problemy. Tabela zawiera te najczęściej zgłaszane, ujęte w kategorii.

Tabela 8. Pytanie 6: Proszę napisać co Panu (i) najbardziej nie podoba się w Gminie Orla?

Lp.	Odpowiedzi	Liczba wskazanych problemów [szt.]	Procent wskazanych problemów
1.	Farmy wiatrakowe i fotowoltaiczne	53	30%
2.	Stan dróg, brak ścieżek rowerowych	15	8%
3.	Brak miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystyki	14	8%
4.	Zanieczyszczenie odpadami, zwłaszcza poza Orlą	12	7%
5.	Zaniedbane budynki i posesje (zwłaszcza budynek po dawnym GS)	12	7%
6.	Brak transportu zbiorowego	9	5%
7.	Brak dostępu do lokali usługowych (np. kino, gastronomia, stacje paliw, fryzjer, kosmetyczka)	8	5%
8.	Brak życzliwości i zaufania między ludźmi, brak integracji mieszkańców	6	3%
9.	Niewielki wpływ mieszkańców na władze gminy, niewystarczające informowanie o inwestycjach	6	3%
10.	Brak WC przy terenach rekreacyjnych	6	3%
11.	Rozwój Orli z pominięciem innych miejscowości	5	3%
12.	Niewystarczająca oferta kulturalna, zwłaszcza dla młodzieży	5	3%
13.	Brak kanalizacji na obszarach wiejskich	5	3%
14.	Słaby dostęp do opieki dla seniorów	4	2%
15.	Kultura obsługi przez pracowników GOK	3	2%
16.	Pijaństwo w miejscach publicznych	3	2%
17.	Utrudniony dostęp do Internetu	3	2%
18.	Niski poziom edukacji, funkcjonowanie placówek oświatowych	3	2%
19.	Brak oświetlenia	3	2%
20.	Słaby dostęp do lekarzy specjalistów	2	1%

Źródło: badania własne.

Najczęściej mieszkańcy wskazywali dezaprobatę dla budowy farm wiatrakowych i fotowoltaicznych (30% odpowiedzi). Znaczna część pozostałych odpowiedzi dotyczyła infrastruktury i stanu środowiska: stan dróg, brak ścieżek rowerowych, zanieczyszczenie odpadami (zwłaszcza poza Orlą), zaniedbane budynki i posesje (zwłaszcza budynek po dawnym GS), brak transportu zbiorowego, brak dostępu do lokali usługowych, brak WC przy terenach rekreacyjnych, brak kanalizacji na obszarach wiejskich.

Często wskazywano też zastrzeżenia co do rozwoju gminy: brak miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystyki, niewielki wpływ mieszkańców na władze gminy, niewystarczające informowanie o inwestycjach, rozwój Orli z pominięciem innych miejscowości.

Poniżej zaprezentowano wybrane pojedyncze odpowiedzi na pytanie. Cytaty zostały skorygowane pod względem interpunkcyjnym i ortograficznym, oddają w pełni treść merytoryczną.

„Dostęp do kanalizacji. Częstotliwość odbioru odpadów (gabaryty, odzież). Brak gastronomii. Brak dostępu do lekarzy specjalistów. Brak stacji paliw. Jakość posiłków szkolnych. Jakość lekcji wychowania fizycznego w szkole. Brak olimpiad przedmiotowych. Po modernizacji boiska w Koszelach - trudniejszy dostęp do jego korzystania. Częste braki w dostawie prądu.”

„Brak rozwoju przedsiębiorczości i tym samym trudności w zatrzymaniu młodych ludzi z powodu braku zatrudnienia.”

„Są jeszcze nieodremontowane drogi, które bardzo uprzykrzają życie mieszkańcom (wąskie, dziurawe). Np. droga z Szerni w stronę Malinnik, po której jeździ też codziennie kilka razy autobus szkolny z dziećmi. Nie ma jak się minąć z autobusem, strach o bezpieczeństwo dzieci. Stary plac zabaw we wsi Malinniki - połamany, wystają gwoździe, mało atrakcji na placu.”

„Zbyt mało inwestycji na rzecz mieszkańców, poprawa jakości dróg lokalnych, ścieżki rowerowe, krótki czas oświetlenia podczas wieczornych godzin, mała dostępność do Internetu i słaba jego szybkość. Większa pomoc ludziom potrzebującym prawnej pomocy oraz lokalnym inicjatywom.”

„Budowa wiatraków i paneli, słaba ochrona przyrody przed skutkami budowy wiatraków, słaba ochrona środowiska przed śmieciami w lasach i przy drogach, brak wsparcia lokalnych zespołów w podtrzymywaniu tutejszej kultury i tradycji.”

2.4. Potrzeby – działania i przedsięwzięcia

Badani zostali poproszeni o wybranie spośród wymienionych działań i rodzajów przedsięwzięć tych, które w ich mniemaniu są potrzebne do realizacji w Gminie Orla. Zostały one podzielone na trzy sfery:

- społeczną,
- ochrony klimatu i środowiska oraz infrastruktury,
- przedsiębiorczości i gospodarki.

Badani mogli wybrać nie więcej niż 5 odpowiedzi.

2.4.1 Sfera społeczna

Tabela 11. Pytanie 8: PLANOWANE DZIAŁANIA - SFERA SPOŁECZNA. Które z poniższych działań i rodzajów przedsięwzięć są potrzebne do realizacji w Gminie Orla?

Lp.	Odpowiedzi	Procent wskazanych działań
1.	Organizacja zajęć fizjoterapeutycznych i rehabilitacyjnych, prozdrowotnych w tym dla seniorów	38%
2.	Usługi opiekuńcze dla osób samotnych, starszych, osób z niepełnosprawnościami	31%
3.	Wzrost wpływu mieszkańców na decyzje władz gminy (np. referenda internetowe)	30%
4.	Realizacja programów dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych	29%
5.	Dowóz na wizyty medyczne dla seniorów	22%
6.	Organizacja pomocy terapeutycznej i psychologicznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami	19%
7.	Szkolenia aktywizujące dla mieszkańców pod kątem kreatywności i przedsiębiorczości oraz rozwoju zawodowego	16%
8.	Organizacja dyskotek i zabaw dla młodzieży	16%
9.	Utworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3	15%
10.	Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń militarnych, szpiegowskich, terrorystycznych, cyfrowych i innych związanych z bezpieczeństwem	15%
11.	Wzrost znaczenia funduszu sołectkiego w wydatkowaniu środków gminnych	14%
12.	Rozwój zajęć pozalekcyjnych w szkołach	13%
13.	Wsparcie Kół Gospodyń Wiejskich i organizacji pozarządowych (mikrogranty na wydarzenia wiejskie)	13%
14.	Organizacja zajęć tanecznych i ruchowo-rekreacyjnych (np. aerobik, joga, zumba, inne)	13%
15.	Organizacja zajęć dla kilku grup wiekowych jednocześnie, np. wnuków i dziadków	12%
16.	Wsparcie funkcjonowania oraz tworzenia klubów młodzieżowych oraz świetlic środowiskowych i młodzieżowych	12%
17.	Tworzenie i funkcjonowanie klubów seniora, dziennych domów seniora, środowiskowych domów opieki itp.	12%
18.	Organizacja zawodów sportowych i różnych konkursów dla młodzieży	12%
19.	Szersza współpraca w zakresie oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej z innymi gminami	10%
20.	Poprawa jakości oferty edukacyjnej w szkołach	10%
21.	Organizacja warsztatów rozwoju osobistego, coachingowe, psychologiczne	9%
22.	Rozwój form teleopieki oraz usług medycznych przez Internet (np. teleporady, e-wizyty, itp.)	7%
23.	Wsparcie liderów lokalnych (m.in. szkolenia, warsztaty, dotacje)	6%
24.	Działania edukacyjne w zakresie kompetencji cyfrowych (nauka bezpiecznego korzystania z Internetu, bankowość elektroniczna, zakupy on-line, itp.)	5%

Źródło: badania własne.

Większość badanych zwróciła uwagę na potrzeby dotyczące opieki zdrowotnej, w tym w kontekście seniorów. Najczęściej wskazywane działania to:

- organizacja zajęć fizjoterapeutycznych i rehabilitacyjnych, prozdrowotnych w tym dla seniorów – 38% odpowiedzi,
- usługi opiekuńcze dla osób samotnych, starszych, osób z niepełnosprawnościami – 31%,
- realizacja programów dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych – 29%,
- dowóz na wizyty medyczne dla seniorów – 22%,
- organizacja pomocy terapeutycznej i psychologicznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami – 19%.

Poza tym 30% odpowiedzi dotyczyło wzrostu wpływu mieszkańców na decyzje władz gminy (np. referenda internetowe).

W grupie osób powyżej 56. roku życia odpowiedzi pokrywały się z tymi wskazanymi przez ogół mieszkańców.

Wśród odpowiedzi osób w wieku do 25. roku życia poza powyższymi działaniami znalazły się także:

- rozwój zajęć pozalekcyjnych w szkołach – 31%,
- wsparcie Kół Gospodyń Wiejskich i organizacji pozarządowych (mikrogranty na wydarzenia wiejskie) – 31%,
- organizacja dyskotek i zabaw dla młodzieży – 25%,
- wsparcie funkcjonowania oraz tworzenia klubów młodzieżowych oraz świetlic środowiskowych i młodzieżowych – 19%.

Pod względem miejsca zamieszkania także zaobserwowano niewielkie zróżnicowanie odpowiedzi. Mieszkańcy Orli dodatkowo zwrócili uwagę na: podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń militarnych, szpiegowskich, terrorystycznych, cyfrowych i innych związanych z bezpieczeństwem (23%) oraz utworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (18%).

2.4.2. Sfera ochrony klimatu i środowiska oraz infrastruktury

Tabela 12. Pytanie 9: PLANOWANE DZIAŁANIA - SFERA OCHRONY KLIMATU I ŚRODOWISKA ORAZ INFRASTRUKTURY. Które z poniższych działań i rodzajów przedsięwzięć są potrzebne do realizacji w Gminie Orla?

Lp.	Odpowiedzi	Procent wskazanych działań
1.	Budowa ścieżek rowerowych	46%
2.	Poprawa infrastruktury drogowej (drogi, chodniki)	38%
3.	Tworzenie atrakcji turystycznych	35%
4.	Budowa i uruchomienie PSZOK (Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych)	28%
5.	Likwidacja azbestu	27%
6.	Rozwój komunikacji zbiorowej	26%
7.	Rozwój infrastruktury technicznej (w tym sieci kanalizacyjnej)	20%
8.	Rozwój infrastruktury leczniczo-opiekuńczej: hospicja, domy pomocy społecznej, domy seniora, zakłady lecznicze, inne obiekty	20%

9.	Rozwój infrastruktury opieki zdrowotnej: modernizacja, rozbudowa i wyposażenie przychodni, inne	17%
10.	Rozwój monitoringu w celu poprawy bezpieczeństwa	12%
11.	Poprawa wyposażenia służb ratowniczych (straż pożarna)	12%
12.	Remonty/modernizacja i doposażenie obiektów kultury i obiektów zabytkowych	12%
13.	Zwiększanie ilości terenów zielonych	11%
14.	Wzrost liczby patroli policyjnych	10%
15.	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców - edukacja ekologiczna	9%
16.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	9%
17.	Poprawa estetyki i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (placów, skwerów, miejsc spotkań)	8%
18.	Wymiana starych pieców na nowe lub na odnawialne źródła energii	8%
19.	Remonty/modernizacja i doposażenie obiektów oświatowych	8%
20.	Budowa odnawialnych źródeł energii (np. fotowoltaika, kolektory słoneczne, itp.)	8%
21.	Instalacja/ zakup małych zbiorników retencyjnych dla mieszkańców	7%
22.	Stosowanie elektronicznego monitoringu środowiska	7%
23.	Budowa siłowni zewnętrznych/ placów zabaw dla dzieci	6%
24.	Projekty ochrony bioróżnorodności	6%
25.	Termomodernizacje obiektów publicznych i prywatnych	5%
26.	Poprawa infrastruktury energetycznej	5%
27.	Rozwój infrastruktury sportowej, modernizacja lub budowa obiektów sportu i rekreacji	5%
28.	Poprawa dostępności miejsc i obiektów dla osób z niepełnosprawnościami (podjazdy, windy, itp.)	3%

Źródło: badania własne.

Najczęściej wskazywane odpowiedzi dotyczące infrastruktury to:

- budowa ścieżek rowerowych – 46% odpowiedzi,
- poprawa infrastruktury drogowej (drogi, chodniki) – 38%,
- rozwój komunikacji zbiorowej – 26%,
- rozwój infrastruktury technicznej (w tym sieci kanalizacyjnej) – 20%,
- rozwój infrastruktury leczniczo-opiekuńczej: hospicja, domy pomocy społecznej, domy seniora, zakłady lecznicze, inne obiekty – 20%,
- rozwój infrastruktury opieki zdrowotnej: modernizacja, rozbudowa i wyposażenie przychodni, inne – 17%.

Wskazania z zakresu ochrony klimatu i środowiska dotyczyły głównie budowy i uruchomienia PSZOK-u (Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych) – 28% oraz likwidacji azbestu – 27%.

Pozostałe często pojawiające się odpowiedzi dotyczyły tworzenia atrakcji turystycznych – 35% odpowiedzi.

Odpowiedzi mieszkańców w wieku od 56. roku życia głównie pokrywały się z powyższymi. Grupa ta zwróciła dodatkowo uwagę na: podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców - edukacja ekologiczna (20%), remonty/modernizację i doposażenie obiektów kultury i obiektów zabytkowych (16%) i rozwój monitoringu w celu poprawy bezpieczeństwa (15%).

Wśród odpowiedzi osób w wieku do 25. roku życia poza powyższymi działaniami znalazły się także:

- poprawa estetyki i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (placów, skwerów, miejsc spotkań) – 25%,
- projekty ochrony bioróżnorodności – 25%,
- rozwój monitoringu w celu poprawy bezpieczeństwa – 19%,
- poprawa wyposażenia służb ratowniczych (straż pożarna) – 19%,
- wzrost liczby patroli policyjnych – 19%.

2.4.3. Sfera przedsiębiorczości i gospodarki

Tabela 13. Pytanie 10: PLANOWANE DZIAŁANIA - SFERA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I GOSPODARKI. Które z poniższych działań i rodzajów przedsięwzięć są potrzebne do realizacji w Gminie Orla?

Lp.	Odpowiedź	Procent wskazanych działań
1.	Rozwój producentów i produktów lokalnych oraz wsparcie małych firm rodzinnych	52%
2.	Rozwój agroturystyki	35%
3.	Budowa małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wspierającej przedsiębiorczość (np. stacje dla rowerów, platformy widokowe, ścieżki edukacyjne, itp.)	35%
4.	Promocja i tworzenie miejsc pracy zdalnej na terenach wiejskich	34%
5.	Projekty dotacyjne dla rozpoczynających działalność gospodarczą/ turystyczną	31%
6.	Promocja gospodarcza gminy	23%
7.	Wykreowanie dużych imprez kulturalnych lub rekreacyjno-sportowych o zasięgu krajowym, które wspierałyby rozwój turystyki, sprzedaż lokalnych produktów	20%
8.	Rozwój systemu wsparcia małych firm przez gminę	17%
9.	Szkolenia i doradztwo dla rolników dotyczące zmiany profilu działalności rolniczej	17%
10.	Szkolenia i doradztwo dotyczące zakładania i prowadzenia kwater agroturystycznych	17%
11.	Doskonalenie zawodowe młodzieży i dorosłych wg potrzeb lokalnych pracodawców	16%
12.	Organizacja szkoleń i warsztatów dla bezrobotnych	15%
13.	Przygotowanie terenów inwestycyjnych dla inwestorów	14%
14.	Szkolenia i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców, w szczególności młodzieży	13%
15.	Wsparcie lokalnej bazy gospodarczej (budowa, remonty lokalnych targowisk, miejsc handlu)	9%
16.	Realizacja programów wsparcia doradczego dla firm	2%

Źródło: badania własne.

Najczęściej wybierane odpowiedzi dotyczyły rozwoju w różnych obszarach gospodarczych:

- rozwój producentów i produktów lokalnych oraz wsparcie małych firm rodzinnych – 52% odpowiedzi,
- rozwój agroturystyki – 35%,
- budowa małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wspierającej przedsiębiorczość (np. stacje dla rowerów, platformy widokowe, ścieżki edukacyjne, itp.) – 35%,
- promocja i tworzenie miejsc pracy zdalnej na terenach wiejskich – 34%,
- projekty dotacyjne dla rozpoczynających działalność gospodarczą/ turystyczną – 31%.

Inne działania związane były z promocją gminy:

- promocja gospodarcza gminy – 23%,
- wykreowanie dużych imprez kulturalnych lub rekreacyjno-sportowych o zasięgu krajowym, które wspierałyby rozwój turystyki, sprzedaż lokalnych produktów – 20%.

Mieszkańcy w wieku powyżej 56. roku życia dodatkowo zwrócili uwagę na:

- szkolenia i doradztwo dotyczące zakładania i prowadzenia kwater agroturystycznych – 29%,
- szkolenia i doradztwo dla rolników dotyczące zmiany profilu działalności rolniczej – 22%.

Mieszkańcy mieli także możliwość zaproponowania własnych pomysłów z dowolnego zakresu poprzez odpowiedź na pytanie otwarte. Otrzymano 87 odpowiedzi, w tym 124 działania. Tabela zawiera te najczęściej zgłaszane, pokrywają się one z wyżej przedstawionymi potrzebami – częściowo zostały bardziej uszczegółowione.

Tabela 12. Pytanie 11: Jeśli dostrzega Pan(i) jeszcze inne potrzebne działania, które powinny być zrealizowane w gminie, proszę wpisać poniżej. Może to być konkretna inwestycja/ zadanie które wg Pana(i) należy zrealizować.

Lp.	Odpowiedzi	Liczba wskazanych działań [szt.]	Procent wskazanych działań
1.	Polepszenie infrastruktury drogowej, budowa ścieżek rowerowych, chodników, progów zwalniających, oświetlenie uliczne, transport zbiorowy, kanalizacja (zwłaszcza w kontekście miejscowości innych niż Orla)	33	27%
2.	Zachowanie naturalnego krajobrazu, dbanie o czystość (np. poprzez zbiórki śmieci), dezaprobata odnośnie budowy farm wiatrakowych i fotowoltaicznych	31	25%
3.	Rozwój oferty kulturalnej dla mieszkańców (także integracja społeczności wiejskich) i turystów oraz promocja wydarzeń (m.in. imprezy z udziałem rodzimych zespołów, warsztaty, kursy, agroturystyka)	25	20%
4.	Większy wpływ mieszkańców na decyzje władz, konsultacje społeczne	13	10%
5.	Remonty (m.in. budynek po starym GOK i GS), polepszenie dostępności usług (np. dom pogrzebowy, kwiaciarnia, orlik, żłobek, stacja benzynowa, mała gastronomia)	10	8%
6.	Lepszy dostęp do WC	5	4%
7.	Budowa mieszkań na wynajem	3	2%
8.	Inne	4	3%

Źródło: badania własne.

Poniżej zaprezentowano wybrane pojedyncze odpowiedzi na pytanie. Cytaty zostały skorygowane pod względem interpunkcyjnym i ortograficznym, oddają w pełni treść merytoryczną.

„Zachowanie naturalnego krajobrazu, dbanie o czystość, lepsza dostępność do wiedzy na temat inwestycji w gminie, lepsze rozpowszechnienie organizowanych wydarzeń w gminie i w GOK (nie tylko na stronie, Facebooku).”

„W okresie zimowym obiekt typu orlik - mógłby być wykorzystany na stworzenie np. lodowiska - miejsca na spotkania rodzin. Stworzenie cyklicznych warsztatów ogrodniczych (np. jak sobie radzić z uprawą przydomowych ogrodów w czasach niesprzyjających klimatycznie, wymiana doświadczeń i porad). Coś w stylu mobilnego defibrylatora ratującego życie. Nie wiem czy już jest - ale może coś dla młodzieży - np. stworzenie młodzieżowej rady gminnej.”

„Otworzyć już istniejące obiekty sportowe. Orliki w Bielsku Podlaskim są ogólnodostępne. W Orli pomimo monitoringu na całym terenie szkoły młodzież nie może korzystać z obiektu. Dodatkowo w godzinach pracy Orlika rezerwują boisko dorośli spoza gminy, a dzieci pod siatką czekają aż skończą aby sami mogli pograć. Boisko w Koszelach od czasu remontu nie jest udostępnione do użytku. Jak ktoś chce pograć to jedynym wyjściem jest wejście przez dziurę w siatce.”

„Więcej uwagi dla młodzieży, oferta naszej gminy jest słaba pod względem spędzania czasu wolnego dla młodych ludzi w wieku 16-21 lat.”

„Organizacja wydarzeń historyczno-kulturalnych opowiadających o historii regionu, gminy, miejscowości, zabytków zlokalizowanych na terenie gminy. Stworzenie darmowych zajęć sportowych dla różnych grup wiekowych - sztuki walki.”

„Ścieżki rowerowe łączące poszczególne wsie oraz łączące Orłę z Bielskiem Podlaskim, Dubiczami Cerkiewnymi i Hajnówką. Budowa drogi asfaltowej do miejscowości Hołody wraz ze ścieżką rowerową. Szlabany na przejazdach kolejowych. Udrożnienie rzeki Orlanka na długości gminy Orla.”